

BAZI MESLEK GRUPLARININ TASARRUF EĞİLİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI (Muğla İli Örneği)

Muhammed KARATAŞ* Erdoğan GAVCAR**

ÖZET

Tasarruf yatırımlar için vazgeçilmez kaynaktır. Tasarruf olmadan yatırımları finanse edecek kaynakları bulmak çok zordur ya da maliyeti çok daha yüksektir. Bu yapılan çalışma da toplumdaki farklı meslek gruplarının tasarruf meyilleri incelenmiş olup tasarruf yapılmasında ve yapılamamasındaki sebepler anket çalışması ile araştırılıp istatistiksel bulgular elde edilmiştir. Anket toplam 120 kişiye uygulanmıştır. Ankete katılanların içerisinde tasarruf yapanların yaş ortalamaları 36.3 iken tasarruf yapmayanların yaş ortalaması 32.9 dur. Bir tek tasarruf aracını tercih edenlerin tercih sıralaması gayrimenkul, döviz, faiz, repo, hisse senedi ve fondur. İki ve daha fazla tasarruf aracı çeşidinde tasarruflarını değerlendirenlerin ilk sırayı döviz ve gayrimenkulu tercih edenler ilk sırayı almaktadır. Ankete katılanlar en karlı tasarruf aracı olarak döviz tercih etmektedir. Ankete katılanların %51.4' ü şans oyunları ile ilgilenirken %48.6' sı ilgilenmemektedir. Eğitim seviyesinin tasarruf araçlarını tercihi sıralaması üzerine etkisi varken yaşın tasarruf araçları tercihi üzerine etkisi vardır. Cinsiyetin tasarruf yapma üzerine bir etkisi yokken meslek gruplarının tasarruf yapma üzerine etkisi vardır. İnsanlar yaşlandıkça tasarruf eğilimleri de artmakta ve şans oyunlarına gelirlerinden daha az pay ayırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tasarruf, Gayrimenkul, Anket, Meslek Grupları, Repo, Faiz, Ki Kare

1. GİRİŞ

Uygurlukların yenileşmesini sağlayan başlıca faktörler fikirlerde, yaşantıda ve davranışlarda meydana gelen değişikliklerdir. Çağımızın toplumsal hareketlerinin içeriği incelendiğinde bilimlerin ve tekniğin yeni buluşlarının doğurduğu, yepyeni yaşama ve düşünce şartlarının toplumlara yönlendirdiği ve yönlendirmeye devam edeceği hemen anlaşılır.

Bilinçli hareketler, irsi etkiler altında oluşan bilinçaltı temelinden meydana gelir. Yani, hareketlerin bilinen nedenleri arkasında; bilinmeyen bir takım gizli sebepler vardır. Her gün yapılan fiillerin bir çoğu hala anlayamadığımız veya anlatamadığımız gizli sebeplerin sonucudur. Zeka bakımından birbirine hiç benzemeyen insanlar çoğu defa aynı isteklere, aynı hırslara, aynı duygulara sahip olurlar. Ünlü bir bilim adamı ile tamirci çırağı

* Araş. Grv. Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü, Muğla/TURKEY

** Doç.Dr. Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Muğla/TURKEY

arasında entelektüel karşılaştırma bakımından bahis konusu bile olmayabilir. Fakat azda olsa bazı tercih ve alışkanlıklarda benzerlikler vardır.

Toplumlarda kişilerin davranışlarının oluşumunda değişik faktörler rol oynar. Bunların önemlileri arasında milliyet, gelenek, zaman, kurumlar, eğitim gibi faktörler başta gelir. Kişileri yönlendirmede iddia, tekrar ve sirayet en önemli etki araçlarıdır. Toplumsal yönelişte de bu etki görülebilmektedir. Ekonomik kalkınmada önemli yeri olan farklı tasarruf araçlarının tercih edilmesinde acaba bahsedilen manada ilişkisi var mıdır ? sorusuna cevaben bu çalışma ele alınmıştır. Gerçi; değişkenler konu eğitim ve yaş faktörleri başta olmak üzere meslek, cinsiyet vs. tasarruf araçları tercih sıralamasındaki yeri açısından sınırlandırılmıştır. Fakat yine de toplumdaki değişik kesimlerdeki ve farklı eğitim seviyelerindeki insanların tutumlarının araştırılmasında bu faktörlerin etkili olup olmadığı test edilmiştir. Araştırma anket çalışmasıyla desteklenmiştir.

1.1. TASARRUF NEDİR ?

Tasarruf, gelirin tüketilmeyen kısmıdır .Sermayenin kaynağıdır. Kişisel yönden tasarruf, tüketimden feragat anlamına gelir. Kişi tüketebileceği mal ve hizmetleri içinde bulunduğu dönemde tüketmeyip daha sonraki bir döneme erteleyerek bunların parasal değeri kadar tasarruf etmiş olmaktadır. Eğer kişi gelirinden daha fazla miktarı tüketir ise veya tüketmek isterse tasarruf olmamakta tüketim ile gelir arasındaki fark borçlanarak sağlanmaktadır.

Toplum açısından değerlendirdiğimizde ekonomik kalkınmaya kaynak tahsisinde tasarruflar, büyük önem taşımaktadır. Ekonomideki üretilen mal veya hizmetlerin tamamı tüketilmez bir kısmı tasarruf edilirse ve bu tasarruflar da faydalı yatırımlara dönüştürülürse ülke kalkınmasına çok büyük katkı sağlar (Pekin, 1987, s.20). Parasal yönden tasarruf milli gelirin tüketim harcamalarına gitmeyen kısmıdır. Bu yönüyle tasarruf = (S), Milli gelir = (Y) ve tüketim = (C) ise $S = Y - C$ şeklinde formüle edilebilir. Tasarruf pasif bir artıktır. Meydana gelen milli gelirin büyük bir kısmı tüketim harcamalarına gitmekte geriye bir artık kalırsa o kısım tasarruf olmaktadır (Pekin, 1986, s.165). Tasarruf pasiftir çünkü; milli gelirin oluşumunda doğrudan etkili değildir. Halbuki milli gelir, yatırım ve tasarruf eğrilerinin kesiştiği başka bir ifadeyle tasarrufların yatırımlara eşit olduğu noktada oluşur (Eren, 1992, s.56).

Tasarruf iradi ve cebri olmak üzere iki türdür. Kapitalist sistemde her iki tasarruf da yapılmakla birlikte genel olarak ve ilke itibarıyla iradi tasarruf biçimi daha ağır basmaktadır. Sosyalist sistemde tasarruf cebri olmakta ve iradi tasarruf hemen hemen yok denecek kadar azdır (Zeytinoğlu, 1996, s.200). Kapitalist sistemde insanları iradi tasarrufa yönelten en önemli neden; geleceğin belirsiz olması ve faiz geliri elde etme isteğidir. Ayrıca cebri tasarruf gelişmekte olan ülkelerde küçümsenmeyecek derecede fazladır. Bu ülkeler kalkınmalarını

gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duydukları finansmanın tedarikinde karşılaştıkları zorluklar sebebiyle bir takım cebri uygulamalara gitmektedirler. Kapitalist sistemde tasarrufta bulunanlar,

- Halk tasarrufu
- Girişimci tasarrufu
- Devlet (Kamu) tasarrufu olmak üzere üç gruba ayrılırlar.

Halkın tasarruf kaynağını sahip oldukları gelir düzeyi belirler. Halkın tasarruf oranı; o ülkenin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi verir. Gelir düzeyi yüksek olan ülkelerde tasarruf miktarı artmaktadır. Girişimciler tarafından yapılan tasarruflar makine ve teçhizattan her yıl ayrılan amortismanlar ile dağıtılmayan karlardan oluşur.

Kamu tarafından yapılan tasarruflar ise kamu gelirlerinden kamu harcamalarına ayrılan pay düştükten sonra kalan miktardan oluşur. Bu durum da cebri tasarruf doğar ve yeni yatırımların finansmanı sağlanmış olur. Aksi halde yeni yatırımların finansmanı zorlaşır (Zeytinoğlu, 1996, s.201). Tasarruf ile gömülemeyi birbirinden ayırmak gerekmektedir. Gömüleme kişilerin gelirlerinden harcamadıkları miktarı atıl olarak ellerinde tutmalarıdır. Dolayısıyla bu şekilde tüketimden yapılan kısıtlamalar yatırımların finansmanına gitmemektedir. Yani, kredi ve finans kuruluşlarına aktarılmamaktadır. Tasarruflar da ise yapılan tüketimden kısmalar faydalı alanlara plase edilmekte ve yatırımların finansmanını oluşturmaktadır (Pekin, 1987, s.20). İktisadi gelişmeyi sağlayan sermaye birikimi tasarruf sayesinde olabilmektedir. Yine aşırı tasarruf yapıldığı zaman gelirlerin harcanmamasına yol açtığı için ekonomide durgunluğa da sebep olabilmektedir. Tasarrufu etkileyen faktörler (Parasız, 1996, s.148):

- Reel faiz oranı.
- Harcanabilir gelir.
- Aktiflerin satın alma gücü.
- Gelecekte beklenen gelir olarak sıralanabilir.

Tüketim harcamaları çoğunlukla istikrarlı olduğu halde, tasarruf zaman içerisinde önemli dalgalanmalar göstermektedir. Sebebi; insanların gelirlerinde ortaya çıkan değişiklikler karşısında tüketim miktarlarında önemli bir değişiklik yapmamaları eski alışkanlıklarını bir süre daha devam ettirmeleridir. Halbuki kişiler gelir değişimleri karşısında tasarruflarını azaltıp çoğaltabilmektedirler.

Tasarruf fonksiyonu, hane halkının tasarruf miktarı ile farklı harcanabilir gelir düzeyleri arasındaki ilişkiye denir (Dinler, 1997, s.305). Klasik iktisatçılar tasarrufa büyük önem vermişlerdir. Tasarrufu faizin bir fonksiyonu olarak kabul etmişlerdir. Say kanununa göre, parasal bir ekonomide kişilerin tüketimlerini ancak kendilerine bir faiz getirisi ödendiğinde erteleyecekleri (tasarrufa gidecekleri) kabul edilmektedir. Bu şekilde tasarruf miktarı tasarrufa ödenen faiz ile doğrudan ilişkili olmaktadır. Girişimcilerin düşük faiz oranında yatırımlarını artıracakları kabul edilir. Bu durumda faiz

oranı tasarrufla pozitif, yatırımla negatif ilişki içerisinde olup tasarruf ve yatırımı eşitleyen bir büyüklük olmaktadır (Alpar, 1988, s.50).

Milli gelirin belli bir düzeyine kadar tasarruf olamamaktadır yani; negatiftir. Gelir ne olursa olsun yapılmak zorunda kalınan harcamalar bir noktaya kadar negatif tasarrufa dönüşmektedir. Teorik olarak ekonomide belli bir milli gelir seviyesinden sonra tasarruflar yapılabilmektedir (Düğer, 1996, s.339). Klasiklerin bu söylevlerine Keynes 1936 yılında çıkardığı İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisiyle farklılık getirmiştir. Keynes'e göre tasarruf gelirin bir fonksiyonu olmaktadır. Gelir miktarı ile tasarruf miktarı arasında aynı yönlü fonksiyonel bir ilişki olup $S = f(Y)$ şeklindedir. S tasarruf Y ise kullanılabilir gelir olmaktadır. Kişilerin faiz kazancı dışında tasarruf etmelerinin pek çok nedenleri vardır. Keynes kişilerin tasarrufları ile işletmelerin yatırımlarının aynı nedenlere dayandığı şeklindeki klasik yaklaşımı reddetmiştir. Kişilerin tasarruflarında bulunmalarının pek çok nedenleri olduğunu söylemiştir. Tasarruf ile harcanabilir gelir arasındaki ilişkiye tasarruf eğilimi başka bir ifadeyle tasarruf fonksiyonu adını vermiştir. Keynes'e göre kişiler,

- Gelecekte tüketimde bulunmak,
- Çocukların eğitimlerini finanse etmek,
- Emeklilik,
- Hastalık vs. nedenlerle tasarruf ederler. Çoğu zaman insanların tasarruf kararları faizlerden etkilenmez (Alpar, 1988, s.57) .

1.2. İKTİSADİ GELİŞME AÇISINDAN TASARRUFLARIN ÖNEMİ

Gelişmekte olan ülkelerin temel sorunu kaynak yetersizliği içerisinde hızlı sanayileşme sürecini gerçekleştirmek istemeleridir. Kapasite üstü borçlanma ve finansman arayışında yabancı kaynak sıkıntıları ile birlikte ekonomilerindeki finansman piyasalarında yaşanan düzensizlikler reel kesimin yatırımlarının finansmanında ciddi kaynak sıkıntısı doğurmaktadır. Ekonomik kalkınmanın sınırlı kaynaklar ile gerçekleştirilmesinde karşılaşılan en önemli sorunların başında yatırımların finansmanı için gereken fonların tedarikidir. Bu nedenle ekonominin finansman ihtiyacının karşılanmasında toplanabilir kaynakların en yüksek seviyede ve en düşük aktarma maliyetleriyle kullanılabilir kaynaklara dönüştürülmesi ülke kalkınması için en önemli sektörlere kanalize edilmesi tasarrufların iradi veya cebren yapılması kadar önemlidir. Ekonomide toplanan fonların verimli bir şekilde dağılımında finans piyasalarına önemli görevler düşmektedir. Ekonomik gelişmede artan tasarruf miktarı ile meydana gelen kaynağın reel yatırımlara kanalize edilebilmesi için iyi organize olmuş gömülemeyi en aza indirebilmiş finans piyasalarına ihtiyaç vardır. Finans piyasalarının derinleşmesi ile tasarruf araçlarının çoğalması aynı şeyi ifade etmektedir. Nihayetinde tasarruf araçlarının ekonomide kullanımı oranında finans piyasaları derinleşmektedir (Ünal, 1996, s.18).

1980 öncesi ülkemizde uygulanan ekonomi politikaları analiz edildiğinde gelişmekte olan ekonomilerde de sık sık rastlanan yatırımları teşvik etmek

amacı ile finans sistemine müdahale ederek reel faizleri enflasyonun altında tutma politikası izlendiği görülmektedir. Fakat bu politikada tasarrufların ya azalacağı ya da gömülemeye gidileceği gözden kaçırılmıştır. Nihayet düşük faiz oranları ile de amaçlanan hedefler gerçekleştirilemeyince 24 Ocak Kararları ile ekonomi politikalarına 1980’de damgasını vuran yapısal uyum reformları yapılarak finans sistemi derinleştirilmiştir. Ekonomik kalkınmada finansman krizlerini ortadan kaldırmak için finansal sistemde liberalleşmeyle beraber çok sayıda yeni tasarruf araçları Türk halkının beğenisine sunulmuştur. Bu amaçla iç tasarrufları artırıcı önlemler alınmıştır. Özellikle ülkemiz finans piyasalarının en gelişmiş kurumları olan bankalar, tasarrufları toplamada önemli roller üstlenmiştir. Yine bu kesimin kaynak toplama ve aktarma fonksiyonları göz önünde bulundurularak sürekli yeni düzenlemelerle geliştirilmiştir. Tasarrufların toplanmasında bir önemli alanda sermaye piyasasıdır. Tasarrufların yatırıma dönüşmesinde sermaye piyasasının birincil ve ikincil piyasaları oldukça etkindir. Enflasyonun makul seviyelere düşürüldüğü bir ekonomide sermaye piyasasının önemi daha iyi anlaşılır. Tasarrufların yatırımlara finansmanında sermaye piyasası ağırlıklı bir finans sektörü , reel sektöre, sanayi ve ticaret sektörüne ve ekonomik gelişmeye katkı payı ve hız kazandırma oranı yönüyle yoğun bir şekilde etkili olur (Ünal, 1996, s.23).

Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik yapıları ve uygulanan iktisat politikaları bu ülkelerde para politikalarının ve para politikası araçlarının önemini artırmaktadır. Kredi ve faiz politikaları uygulama ölçüsünde tasarruflar üzerindeki etkileri artacaktır. Para piyasalarında meydana gelen gelişme, sermaye piyasasında da faaliyet gösteren finansal aracı kurumlar, yatırım danışmanlığı ve istihbarat kurumları , yönetim kurumları derecelendirme ve sınıflandırma kurumlarının dahi gelişmesine ve tasarrufların artırılmasına katkı sağlayacaktır (Ünal, 1996, s.21). Ülkemiz tasarruf profili açısından iki grupta değerlendirilebilir. Bunlar: Şehirlerde oturanlar ve kırsal yörede oturanlar.

Şehirlerde oturanlar tasarruf araçları seçiminde borsa, hazine bonosu, tahvil, döviz, mevduat, konut, inşaat, altın, vadeli mevduat, gayrimenkul v.s. araçlarında yoğunlaşmaktadır. Kırsal yörede oturanlar ise; tarımsal yatırıma yönelik tasarruflar, nihai olarak geleneksel tüketim veya servet tutma şekline yönelik tasarruflar, modern plasman araçlarına yönelik tasarruflar, gayrimenkul alımı, konut yaptırma ve iş açma v.s. alanlarında yoğunlaşmaktadır (Boratav, 1995, s.87). Genel olarak bakıldığında şehirli kesim sermaye piyasası araçları ile para piyasası araçları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ülkemizde yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle reel gelirdeki azalmaya paralel olarak toplumuzda her kesim bazında gerek sermaye piyasası araçları tercihi gerek ise para piyasası araçları tercihi ve geleneksel tasarruf araçları tercihi ekonomideki finansal derinleşmeye paralel olarak artmıştır. Ekonominin iletişim araçları zenginliği ile gününbirlik takip edilmesi ve tasarruf araçları ile ilgili bilgi edinme alışkanlığının yüksek olması Türkiye’de batı ülkelerinin ekonomilerindeki tasarruf araçlarının gerekli yasal düzenlemeler ile ülkemiz ekonomisine lanse edilmesi ve talep

edilme oranını artırmaktadır. Böylece G-20 'ler sınıfına alınan Türkiye siyasi istikrarı sağladığı ölçüde hem yerli kaynak bulabilmede hem de yabancı kaynak sağlamada (reel yatırımlar açısından özellikle uzun vadeli kaynak) güçlük çekmeyecektir.

Muğla ilinde değişik meslek grupları arasında yüz yüze yapılan anket sonuçları aşağıda yorumlanmış olup içeriği temel olarak çalışmaya dahil edilmiştir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada materyal olarak Muğla ilinde çalışan öğretim üyesi, Öğretim Görevlisi-Uzman, Araştırma Görevlisi, Memur ve Esnaf gibi meslek grupları ele alınmıştır. Bu amaçla araştırmada 32 öğretim üyesi, 28 Araştırma Görevlisi, 16 Öğretim Görevlisi ve Uzman, 17 Esnaf, 27 Memur 'a 17 soruluk anket yöntemi yüz yüze uygulanmıştır. Sorulardan 5'i açık uçlu, 12'si kapalı uçlu sorulardır. Araştırmada kişiye has tasarruf eğiliminin incelenmesi amaçlanmıştır.

Uygulanan anketin değerlendirilmesi için yüzde analizi, ki-kare ve varyans analizi yöntemleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE SONUÇ

Ankete katılanların %70.6'sı erkek %29.4'ü bayan olup, %67'si evli %33'ü bekarıdır. Bunların yaş ortalamaları; öğretim üyelerinin 40.5, öğretim görevlisi ve uzman 33.7, araştırma görevlisi 27.9, esnafın 40.1 ve memurların 33.6 'dır.

Eğitim durumuna göre kişilerin %2.8'i ilkokul, %13.8'i lise, %32.0'i üniversite, %51.4'ü yüksek lisans veya doktora yapmıştır. Evli olanların %41.1'i bir, %45.2'si iki, %2.7'si üç çocuk sahibi iken %10.9'un çocuğu yoktur.

Ankete katılanların %35.8'in kendi evi var iken %46.8' i kirada ve %17.4'ü lojmanda oturmaktadır. Aylık gelirleri %15.6' sı 200 milyondan az, %67.9'u 201-350, %10.1'i 351-500, %3.6'si 501-650 , %2.8'i 651 milyon ve üstü gelire sahip olmaktadır. Ankete katılanların %47.7'si tasarruf yapar iken %52.3'ü tasarruf yapmamaktadır veya yapmamaktadır. Tasarruf yapanların yaşlarının ortalaması 36.3 iken yapmayanların ortalaması ise 32.9 dur. Tasarruflarını sadece bir tek tasarruf aracı çeşidinde değerlendirenler sırası ile gayrimenkul, döviz, faiz, repo, hisse senedi ve fondur. İki ve daha fazla tasarruf aracı çeşidinde değerlendirenler arasında döviz ve gayrimenkulu tercih edenler ilk sırayı alırken sonra banka ve döviz, banka ve repo, banka ve hisse senedi, repo ve fon ile banka, repo ve döviz gelmektedir. Tasarruf yapanların tasarruf tercihini en karlı gördüğü sıralama döviz %26.9, repo %21.2, banka %17.3, fon %13.5, altın %11.5, hisse senedi %2.6'dır. En güvenli tasarruf aracı sıralaması döviz %32.7, repo %30.8, altın %15.4, hisse senedi %9.6, fon %7.7, gayrimenkul %3.8'dir.

Ankete katılanların tamamına yakını yatırım araçları hakkında bilgi sahibidirler. Bunlardan %51.4'ü şans oyunları ile ilgilenirken %48.6'sı ilgilenmemektedir. İlgilenenlerin %30.4'ü sayısal loto, %42.8'i sayısal loto ve milli piyango, %14'ü milli piyango, %8.9'u sayısal loto ve ganyan, %1.8'i ganyan, %1.8'i spor toto ve spor loto oynamaktadır. Şans oyunlarına bir ayda ayrılan pay; %44.6'sı bir milyondan az, %21.4'ü 1-4 milyon arası, %23.3'ü 4-7 milyon %10.7'si yedi milyondan fazladır.

Tablo 1. Analiz Sonuçları Tablosu

Faktörler	χ^2	Sig. Level
Oturduğu Konutun Tasarruf Yapma Üzerine Etkisi	8.026	0.018 a
Eğitimin Çocuk Sayısı Üzerine Etkisi	25.73	0.002 b
Eğitimin Tasarruf Yapma Üzerine Etkisi	2.77	0.427
Eğitimin Tasarruf Tercihi Üzerine Etkisi	112.3	0.000 c
Yaşın Tasarruf Araçları Tercihi Üzerine Etkisi	11.9	0.002 b
Cinsiyetin Tasarruf Yapma Üzerine Etkisi	0.096	0.757
Meslek Gruplarının Yapma Üzerine Etkisi	28.105	0.000 c
Eğitimin Güncel Ekonomik Olayları ve Tasarruf Araçlarını Tanıma Üzerine Etkisi	52.823	0.002 b
Gelir Seviyesinin Şans Oyunları Üzerine Etkisi	20.54	0.001 c

a=P<0.05, b=P<0.01, c=P<0.001

Oturduğu konutun türünün tasarruf yapma üzerine etkisi araştırılmış ve yapılan ki-kare testi sonucunda $\chi^2 = 8.026$, $P = 0.018$ bulunmuştur. Böylece bir etki vardır ve en fazla tasarrufu lojmanda oturanlar sonra mülk sahipleri yapmaktadır. Eğitim seviyesinin sahip olunan çocuk sayısı üzerine etkisi vardır $\chi^2 = 25.73$, $P = 0.002$ dir. Eğitim seviyesinin tasarruf yapma eğilimi üzerine bir etkisi yoktur. $\chi^2 = 2.77$, $P = 0.427$ dir. Fakat eğitim seviyesinin tasarruf araçlarını tercihi sıralaması üzerine etkisi vardır $\chi^2 = 112.3$, $P = 0.000$ dir.

Yaşın tasarruf araçları tercihi üzerinde etkisi vardır $\chi^2 = 11.9$, $P = 0.002$ dir. Cinsiyetin tasarruf yapma üzerine bir etkisi yoktur $\chi^2 = 0.096$, $P = 0.757$ dir. Meslek gruplarının tasarruf yapma üzerine etkisi vardır $\chi^2 = 28.105$, $P = 0.000$. En fazla tasarruf yapanlar sırası ile esnaf, öğretim üyesi, Öğretim Görevlisi ve Uzman, Araştırma Görevlisi ve memurdur.

Meslek grupları arasında ekonomik ve tasarruf araçlarını tanıma ve tercih etme yönünden bir fark vardır. ($F = 15.05$, $P = 0.003$) Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Duncan testi yapılmıştır: Test sonucunda farklılığın memurdan ve esnaftan kaynaklandığı bulunmuştur. En iyi tanıyanlar öğretim üyesi, öğretim görevlisi, araştırma görevlisi ve uzmanlardır.

Eğitim seviyesinin güncel ekonomik olayları, konjoktürü ve tasarruf araçlarını tanıma yönünden etkisi vardır $\chi^2 = 52.823$, $P = 0.002$ 'dir. Gelir seviyesinin şans oyunları oynayıp oynamama üzerine bir etkisi vardır $\chi^2 =$

20.54, $P=0.001$ 'dir. Gelir seviyesi arttıkça şans oyunlarına olan eğilim azalmaktadır.

4. SONUÇ

Yaşın , cinsiyetin ve eğitimin tasarruf yapma üzerine bir etkisi yok iken eğitimin tasarruf araçları tercihi üzerinde etkisi vardır. İnsanların düşük gelir seviyesinde ve ekonomik istikrarsızlık ortamında riske meyilli olmadığı ve bu nedenle riski en az olan yatırım araçlarını tercih etmektedirler. Gelir artıkça ve kira gibi zorunlu harcamaların aile bütçesi üzerindeki yükü azaldıkça kişilerin tasarruf yapma eğilimleri artmakta ve Türk halkının batı ülkelerinde olduğu gibi alternatif tasarruf araçlarını tanıma ve benimseme eğilimleri artmaktadır. Ayrıca insanlar yaşlandıkça tasarruf eğilimleri de artarak kendi yaşamlarını maddi yönden garantiye alma çabası göstermektedirler. Buna karşın insanlar yaşlandıkça şans oyunlarına gelirlerinden daha az pay ayırmaktadırlar.

KAYNAKÇA

- Alpar, C., (1988), İktisat İlkeler ve Kavramlar, 5. Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Aren, S., (1992), İstihdam Para ve İktisadi Politika, 10. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara.
- Boratav, K., (1995), İstanbul ve Anadolu'dan Sınıf Profilleri, Tarih Vakfı, İstanbul.
- Dinler, Z., (1997), İktisada Giriş, 3. Baskı, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa
- Düğer, İ. H., (1996), İktisada Giriş, Üniversite Kitabevi, Kütahya.
- Parasız, İ., (1996), İktisadın ABC 'si, 1. Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa
- Pekin T., (1987), Ekonomiye Giriş, Bilgehan Basımevi, İzmir.
- Pekin T., (1996), Makro Ekonomi, Bilgehan Basımevi, İzmir.
- Ünal, T., (1996), Finans Kesiminin Reel Sektöre Kaynak Yaratma Kapasitesi, İstanbul Ticaret Odası Yayın No:1996-31, İstanbul.
- Zeytinoğlu, E., (1996), Ekonomik Doktrinler ve Ekonomik Sistemler, 2. Baskı, Mim Matbaacılık Basımevi, İstanbul.

